

Отже, історія та особливості самчиківського розпису на уроках образотворчого мистецтва безумовно зацікавлять учнів. Адже сама розповідь про те, як лише декілька чоловіків із села Самчики вирішили відродити волинський розпис у станковому малярстві та досягли успіху – вже захоплює.

Наказом Міністерства культури України від 4 липня 2019 року №510 Самчиківський розпис включено до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України [1], але він ще не став загальновідомим та не посів належного місця в українському мистецтві. Саме тому самотність самчиківського розпису та його використання на уроках образотворчого мистецтва є перспективним та актуальним напрямом.

Список використаних джерел

1. Нематеріальна культурна спадщина України (Електронний ресурс) // Вікіпедія – Електронні дані – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org> Дата останньої правки: 09.11.2020р. Дата останнього перегляду: 21.01.2021р.
2. Самчиківський розпис. Навчально-методичний посібник — UAMAZE, 2018.
3. Самчиківський розпис (Електронний ресурс) // Вікіпедія – Електронні дані – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org> Дата останньої правки: 04.12.2020р. Дата останнього перегляду: 20.01.2021р.

Барда С., асистент, Кременчуцький педагогічний коледж імені А. С. Макаренка (м. Кременчук)

ЕМПАТІЯ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Діяльність людини, яка пов'язана з міжособистісною взаємодією (як наприклад, управління, соціальне обслуговування, медицина, освіта), вимагає від кожної особистості сформованості ряду якостей, властивостей необхідних для її здійснення. Серед якостей, що відіграють ключову роль у міжособистісній взаємодії, виокремлюється емпатія.

У контексті освітнього процесу міжособистісну взаємодію вчителя й учнів у педагогічній літературі розглядають як педагогічну взаємодію. Педагогічна взаємодія – це процес, що відбувається під час освітньої діяльності між вихователем та вихованцем, передбачає розвиток останнього [5, с. 183-184]; «явище зв'язку особистостей в освітньому процесі, що реалізується через спільні дії та характеризується взаємовпливом учасників» [4, с. 4]; «система синергетичної взаємодії суб'єктів навчального процесу, що розгортається на рівні різних діяльнісних підсистем і спрямована на навчання, освіту, виховання, розвиток, формування особистості» [3, с. 21]. Успішність педагогічної взаємодії залежить від ряду умов, з поміж яких важливе місце займає емпатія.

Поняття «емпатія» (англ. empathy – співпереживання, співчуття) у науковій літературі тлумачать по різному:

– як збагнення емоційного стану, проникнення в світ переживань іншої людини [7, с. 129].

– як здатність індивіда емоційно реагувати на переживання інших людей, розуміти їх стан, відчуття і думки [6, с. 121-122].

– як здатність проникати в психічний стан співрозмовника та спрямованість емоційного відгуку на його проблеми [2, с. 400].

– як уявне перенесення себе в думки, почуття і дії іншого і структурування світу за його зразком [8].

У психології виділяють різні види емпатії:

– співпереживання, як переживання суб'єктом таких самих емоцій і почуттів, що і співрозмовник;

– співчуття – переживання суб'єктом відмінних від співрозмовника почуттів, виявлення прагнення надати йому допомогу;

– симпатія – тепле, доброзичливе ставлення людини до інших людей [1, с. 763].

Крім того виділяють емоційну (ґрунтується на наслідуванні моторних і афективних реакцій іншої особистості), когнітивну (базується на інтелектуальних процесах), предикативну (виражається в здатності прогнозувати афективну поведінку іншої людини в певній ситуації) [6, с. 121–122] емпатію.

Взаємодія учителя й учнів – складний процес, у якому педагогу належить провідна роль, а отже й відповідальність за його ефективність. Безумовно, учитель має володіти педагогічною проникливістю, пильністю, бути уважним до внутрішнього світу вихованців, уміти співпереживати, співчувати, виявляти доброзичливість у ставленні до учнів, розуміти не лише поведінку учня як таку, а й визначити мотиви цієї поведінки, розпізнавати емоційні стани, що її супроводжують, їх природу. Поряд з цим, важливим також є здатність самих учнів до емпатії, яка має стати об'єктом цілеспрямованого формування.

Освітній процес сучасної школи базується на суб'єкт-суб'єктній інтерактивній взаємодії. Її ефективність, безумовно, буде залежати від здатності суб'єктів освітнього процесу сприймати та розуміти один одного. Однак ця здатність формується лише за умови належної організації педагогічної взаємодії. Важливо виробити спільно з учнями правила емпатійного спілкування в класі та навчити дотримуватись їх, запроваджувати традиції; залучати школярів до соціальних акцій, волонтерської діяльності; вчити співчуттю та співпереживанню через власний приклад, сприймання літературних творів, аналіз історичних подій тощо.

Отже, емпатія – є важливою умовою ефективності педагогічної взаємодії, яка сприяє формуванню доброзичливих стосунків учителя з учнями та учнів між собою, забезпечує їх взаєморозуміння, виражається у співчутті, співпереживанні, симпатії, доброзичливості, чуйності, людяності.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і головн. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с. URL: <https://archive.org/details/velykylislovnnyk>.

2. Загальна психологія : підручник / О. В. Скрипченко та ін. Київ : Либідь, 2005. 464 с.
3. Ковальчук Л. Педагогічна взаємодія викладача і студентів під час використання нових інформаційних технологій навчання у процесі вивчення педагогічних дисциплін. *Вісник Львівського університету. Серія «Педагогіка»*. 2005. Вип. 19, Ч. 2. С. 17–25.
4. Матвієнко О. В. Теоретичні аспекти забезпечення педагогічної взаємодії у навчально-виховному процесі школи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка*. 2010. № 3. С. 3–8.
5. Педагогический словарь : учеб. пособ. / под. ред. В. И. Загвязинского, А. Ф. Закировой. Москва : Издательский центр «Академия», 2008. 352 с.
6. Психологічна енциклопедія / авт.-упор. О. М. Степанов. Київ : «Академвидав», 2006. 424 с., С. 121–122.
7. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник. Харків : Прапор, 2004. 640 с.
8. Dymond, Rosalind F. Personality and empathy. *Journal of Consulting Psychology*. Oct 1950. Vol 14(5). P. 343–350.

Бардалим О., викладач,
Градизька дитяча мистецька школа
імені О. І. Білаша
(м. Градизьк)

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ГРИ НА ЗАНЯТТЯХ З ХОРЕОГРАФІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ВІКУ

Важливого значення у формуванні особистості набуває залучення дитини до мистецтва, зокрема хореографічного, яке розвиває фізично, збагачує культурно, формує відчуття прекрасного. Постає питання про ефективні засоби та методи, які сприяють цікавому процесу навчання хореографії. Для учнів молодшого шкільного віку таким є гра. Тому цілком природним є намагання зрозуміти і визначити роль гри як культурного і філософського явища в розвитку суспільства і конкретного індивіда. Ігрова форма керівництва роботою дітей викликає у них бажання оволодіти запропонованим навчальним матеріалом, приносить задоволення та перетворює заняття з хореографії в цікаву справу.

Значна кількість наукових праць присвячена застосуванню гри у навчальному та виховному процесі. В. Верховинець досліджував вплив гри на дитину та визначав її виховну значущість при виконанні певного виду діяльності [2]. О. Ветлугіна та Л. Коган вважали, що ігри на заняттях з хореографії мотивують та надихають дітей до творчого розвитку [3, 4]. У своїх дослідженнях П. Гальперін та Ф. Гоноболін стверджували, що гра допомагає орієнтуватись у майбутніх діях, сприяє формуванню у дітей усвідомленого ставлення до діяльності, зокрема хореографічної [5].

Мета статті – висвітлити значення гри та розкрити її важливу роль на заняттях хореографії на прикладі роботи Градизької дитячої мистецької школи ім. О. І. Білаша.